

Organisatie:

gemeente
Hoeksche Waard

ONTBIJT U OOK MEE?

Op de derde woensdag van september - tijdens het Prinsjesdagontbijt - geven onze sprekers hun visie vanuit economisch, politiek en ondernemersperspectief op de gevolgen van de Miljoenennota voor ondernemend Nederland - en Hoeksche Waard in het bijzonder. Met als doel u te informeren en te inspireren om onze regio en elkaar te versterken. Meld u aan en wees erbij!

Wanneer Programma

woensdag 20 september 2023

Waar

Rabobank Zuid-Hollandse Eilanden,
Reedijk 8, 3274 KE Heinoord

Hoe laat

van 07.15 tot 09.30 uur

07.15 Prinsjesdagontbijt

08.00 Welkomstwoord door gastheer Caspert van der Wel, directeur Coöperatieve Rabobank Zuid-Hollandse Eilanden

08.05 Paul Boogaard, wethouder economie Gemeente Hoeksche Waard

08.15 Highlights Prinsjesdag door Erik Klop, penningmeester OHW en partner bij Visser & Visser

08.45 Gastspreker: Stefan Groot, senior-huizenmarkteconoom bij RaboResearch Nederland

09.15 Vragen en discussieronde

09.30 Einde

Wilt u erbij zijn? Aanmelden kan [hier](#) voor uiterlijk 15 september.

o-hw.nl

Prinsjesdagontbijt OHW

-

Kerncijfers

Zuid-Holland

513 FTE

Zakelijke
klanten
75.000

Particulieren
klanten
697.000

Hypothecair obligo
15 miljard

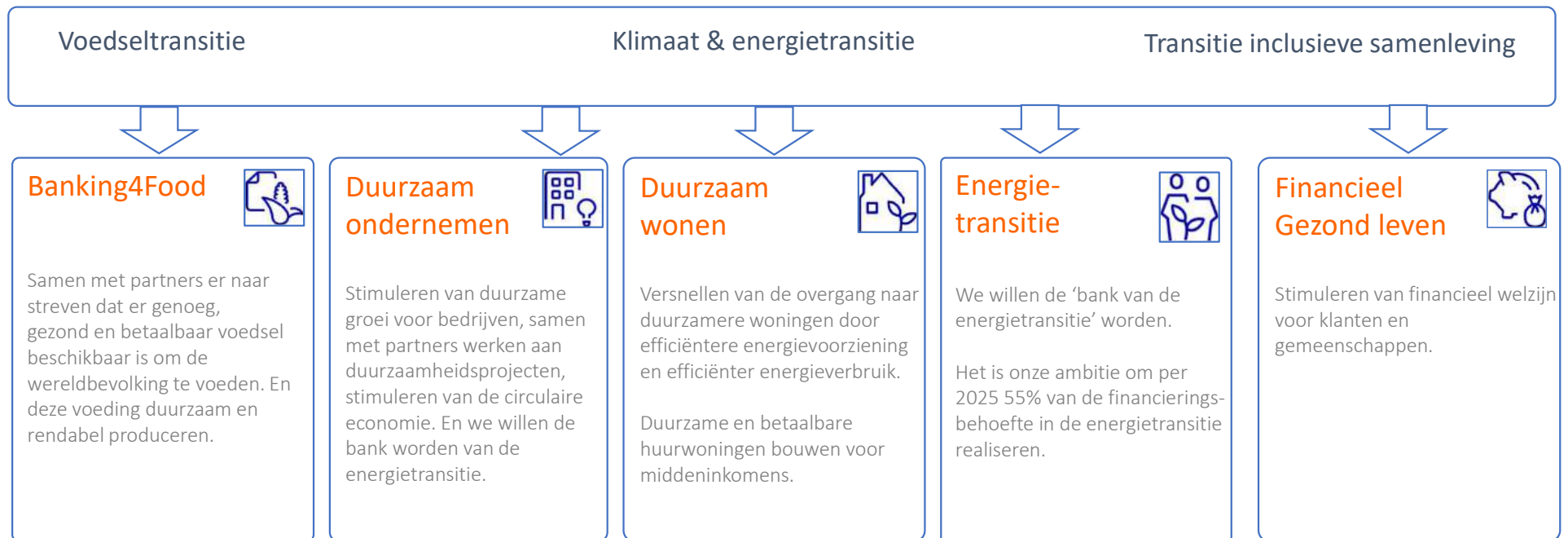
Zakelijk obligo
7,4 miljard

Medewerkers
550

Een coöperatieve bank met een missie

- Growing a better world Together

Rabo ClubSupport Stemcampagne

Zuid-Hollandse eilanden:

- 349 deelnemende clubs
- 4.470 leden gestemd

Paul Boogaard
Wethouder economie
gemeente Hoeksche Waard

Erik Klop – Fiscalist / Partner Visser & Visser

Brede welvaart is in Nederland over het algemeen hoog

- Zo is bijvoorbeeld 83,4% van de Nederlanders tevreden met het leven.
- Ook is het gemiddelde vertrouwen in instituties zoals de rechtspraak, politie en pers, hoog.
- Nederland is een van de meest concurrerende economieën ter wereld, en staat bijvoorbeeld 5de in de IMD World Competitiveness Ranking en 4de op de European Innovation Scoreboard.

Voorbeelden van uitdagingen ten aanzien van brede welvaart

- 11% van de mensen voelde zich het afgelopen jaar weleens gediscrimineerd.
- Een op de drie mensen voelde zich weleens onveilig, al is het aantal slachtoffers van misdaad de afgelopen jaren gedaald.
- Klimaatverandering neemt toe, en de kwaliteit van de natuur gaat achteruit. De hoeveelheid water van goede kwaliteit neemt af.
- De mentale gezondheid van jongeren en volwassenen vraagt aandacht. In maart 2023 ervaart 33% van de jongvolwassenen mentale klachten.

De overheid kan zich richten op:

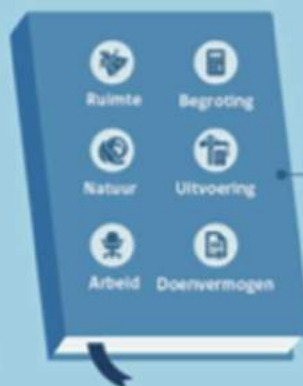
Het vergroten van brede welvaart ...

In de economische wetenschap is er altijd ook aandacht voor maatschappelijke waarden. Geld is hierbij een middel en geen doel.

... met aandacht voor beleidsrestricties.

De overheid komt bij het maken van beleid verschillende restricties tegen, zoals de krappe arbeidsmarkt, beperkingen in de uitvoering en de overheidsfinanciën.

Integrale afweging
en beleidskeuzes

Brede welvaart in de toekomst betekent:

Brede welvaart voor mensen ...

De krappe arbeidsmarkt brengt uitdagingen met zich mee, maar biedt ook de kans om te investeren in mensen en het gesprek te voeren over maatschappelijk waardevol werk. Het blijft onverminderd van belang te werken aan kansgelijkheid en bestaanszekerheid voor iedereen.

... binnen de grenzen van klimaat en natuur.

Klimaatverandering en de achteruitgang van de natuur vormen een bedreiging voor de aarde en daarmee ook voor de mens. Het risico bestaat dat kantelpunten in de natuur worden bereikt, met grote onomkeerbare schade tot gevolg. De duurzaamheidstransitie biedt echter ook kansen. Een schone lucht is goed voor de gezondheid. En de prijs van hernieuwbare energie wordt in snel tempo lager.

Het demissionair kabinet blijft zich inzetten voor Oekraïne, herstel toeslagen en de gevolgen van de gaswinning

- € 3,4 miljard in 2024 voor de opvang van Oekraïense ontheemden in Nederland.
 - Huisvesting: € 3,0 miljard
 - Zorg: € 250 miljoen
 - Onderwijs: € 97 miljoen
 - Sociale zekerheid: € 25 miljoen
- € 93 miljoen voor uitgaven voor humanitaire ondersteuning en hulp bij wederopbouw en herstelwerkzaamheden
- € 1,1 miljard voor militaire steun

Oekraïne

Begin 2022 begon de militaire invasie van Rusland in Oekraïne. De oorlog is een ongekende daad van agressie tegen een democratisch Europees land met vreselijke gevolgen voor alle Oekraïners. Het kabinet blijft Oekraïne ondersteunen. Zowel binnen de grenzen van Oekraïne als in Nederland. Dit doet het kabinet met onder andere militaire en humanitaire ondersteuning in Oekraïne. Nederland biedt daarnaast een veilige haven voor Oekraïense ontheemden. Ze worden opgevangen, ondersteund en krijgen de mogelijkheid om te werken en naar school te gaan. In 2024 zijn er naar verwachting ongeveer 111.500 Oekraïense ontheemden in Nederland.

- Totale omvang van herstelbudget: € 7,16 miljard. In 2024 wordt dit naast de al bestaande regelingen onder andere ingezet voor:
 - Alternatieve route voor aanvullende schade
 - Regeling voor ex-partners
 - Regeling voor nabestaanden

Herstel toeslagen

De gedupeerde ouders en hun kinderen is groot onrecht aangedaan. Zij worden geholpen een nieuwe start te maken en hun leven weer op te pakken. Het kabinet ondersteunt de gedupeerde ouders, hun kinderen en ex-partners ook in 2024 met extra middelen. De verwachting is dat er in het eerste kwartaal van 2025 57.000 beoordelingen zijn afgerond.

- Totale omvang bestaande en nieuwe maatregelen: € 22,35 miljard. Waaronder:
 - € 4 miljard extra tot en met 2028 voor schade en versterken, verduurzaming en sociaal- en economisch perspectief
 - € 7,5 miljard extra, bestaand uit € 250 miljoen per jaar, voor de generatielelange betrokkenheid tot en met 2055 voor verduurzaming en sociaal en economisch perspectief

Gevolgen gaswinning

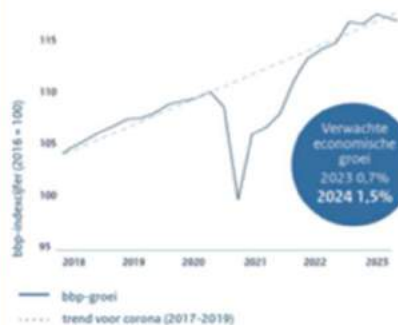

Inwoners van het aardbevingsgebied hebben nog dagelijks te maken met de gevolgen van de gaswinning. Dit brengt gevoelens van angst, frustratie en onzekerheid met zich mee. Voor het kabinet staat de veiligheid van de bewoners voorop. Tevens wil het kabinet de schade goed afhandelen en perspectief voor de bewoners creëren.

Ontwikkelingen macro-economie: economische groei vertraagt, maar werkloosheid blijft naar verwachting laag

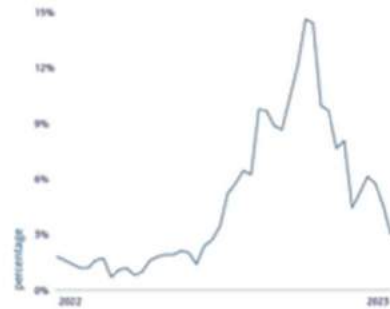
Economische groei

De Nederlandse economie blijkt weerbaar onder onrustige macro-economische omstandigheden. In de eerste twee kwartalen van 2023 was er economische krimp, maar voor het geheel van 2023 en 2024 wordt economische groei verwacht.

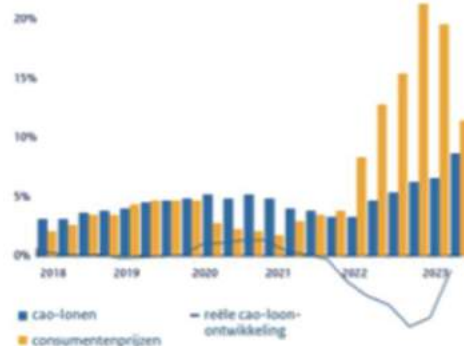
Inflatie

Nederland is over de inflatiepiek heen, al blijft de inflatie naar verwachting dit jaar en komend jaar nog wel hoog.

Lonen

De cao-lonen reageren met een vertraging op de sterk opgelopen inflatie, waardoor de reële loonontwikkeling in de loop van 2023 en 2024 herstelt - na een historische daling in 2022.

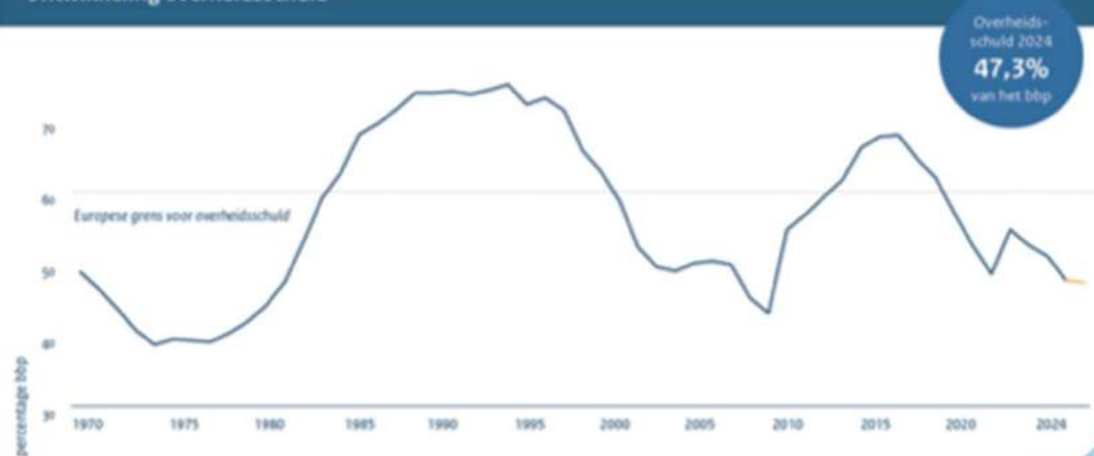

Werkloosheid

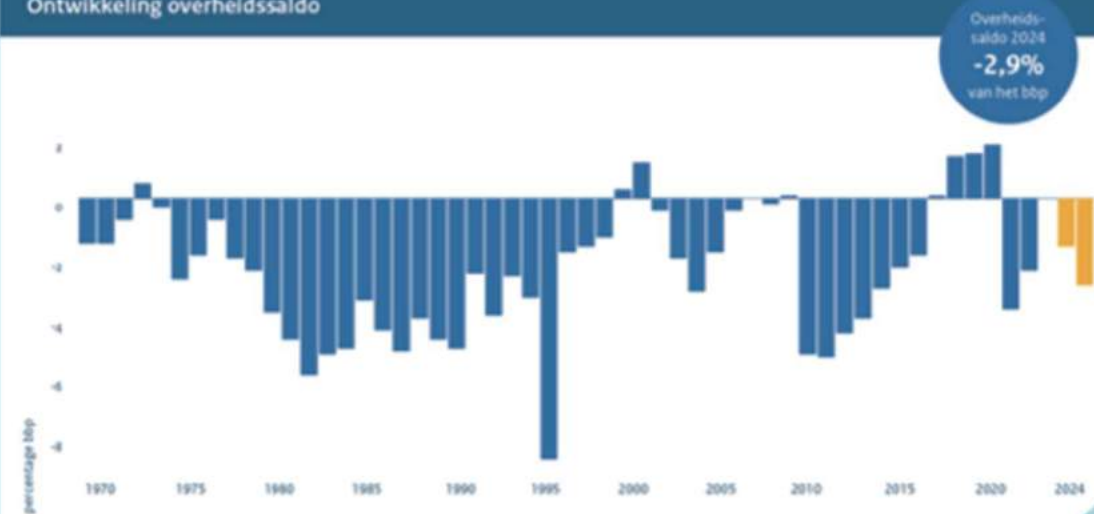
De werkloosheid schommelt rond de 3,6%. Dit is in historisch perspectief zeer laag. De afgelopen 20 jaar was de werkloosheid gemiddeld 6%.

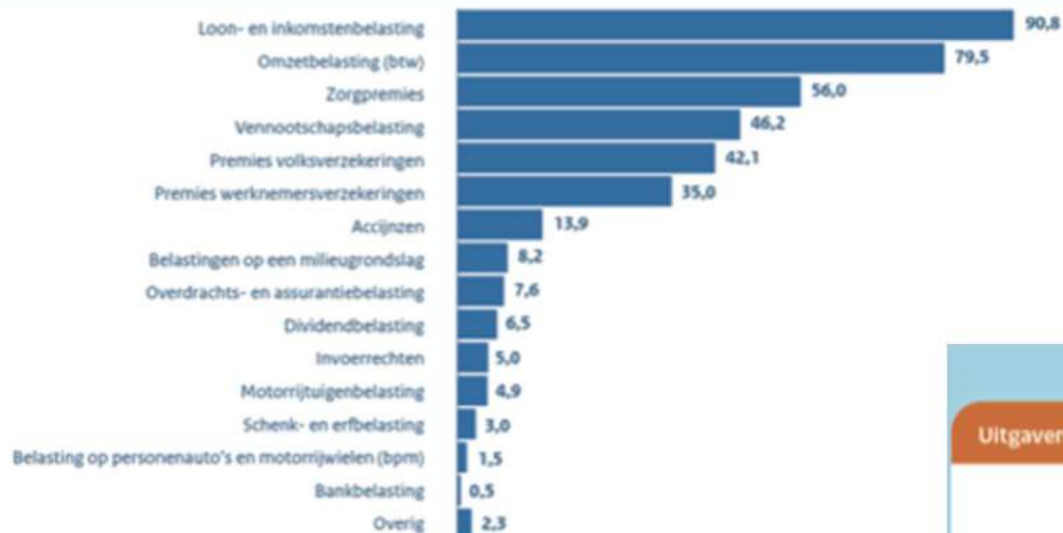
Ontwikkeling overheidsschuld

Ontwikkeling overheidssaldo

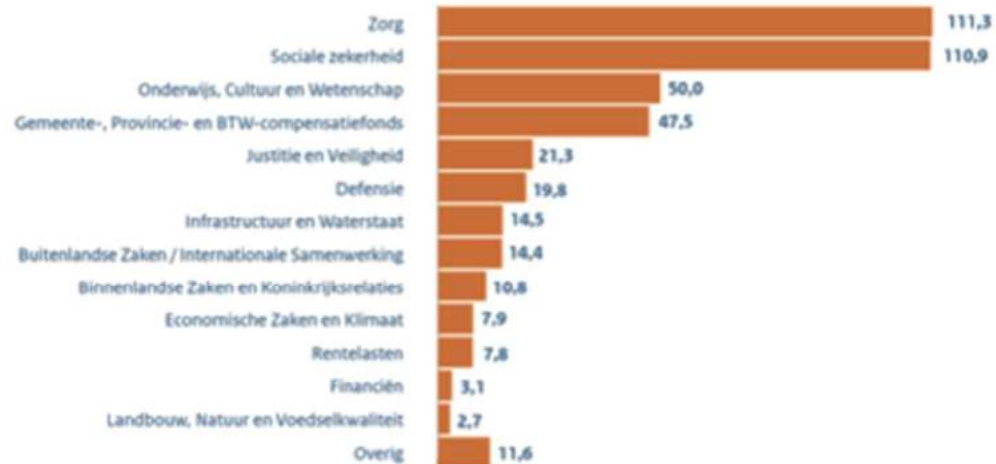

Inkomsten (miljard euro)

Totale inkomsten: € 402,9 miljard

Uitgaven (miljard euro)

Totale uitgaven: € 433,6 miljard

Belangrijkste wijzigingen Belastingplan 2024

● **Werkenden en gepensioneerden houden meer netto-inkomen over**

- Je betaalt minder belasting door de indexatie van heffingskortingen en schijfgrenzen
- Ook wordt de arbeidskorting (voor werkenden) met maximaal € 115 verhoogd
- Relatief minder stijging bij hoger inkomen of pensioen door lagere indexatie dan de inflatie

● **Ib-ondernemers met hoger inkomen dragen meer bij**

- Mensen met een lager inkomen die werken als zzp'er of ondernemer houden netto meer geld over
- Ondernemers met een hoger inkomen betalen meer inkomstenbelasting door de verlaging van de zelfstandigenaftrek en de mkb-winstvrijstelling

● Onbelaste reiskostenvergoeding en ov-abonnement aantrekkelijker

Als werkgever:

- kun je werknemers € 0,23 per km belastingvrij vergoeden voor reiskosten
- heb je minder administratie bij ov-vergoeding
- betaal je geen loonbelasting over ov-vergoeding als de werknemer het abonnement ook zakelijk gebruikt

● Aanpassen box 3-belasting

- Je gaat minder belasting betalen over:
 - je aandeel in een vve-rekening
 - je geld op een derdenrekening bij een notaris
- Onderlinge vorderingen en schulden bij dezelfde aangifte tussen:
 - fiscale partners
 - ouders en kinderen <18 jaar tellen niet meer mee
- Heffingvrij vermogen blijft € 57.000
- Belastingtarief wordt 34% i.p.v. 33%

● Aanpassen schenk- of erfbelasting bij bedrijfsopvolging

Zoals:

- je betaalt belasting over verhuurde onroerende zaken, al het andere beleggingsvermogen (2025) en privégebruik van dure bedrijfsmiddelen (2025)
- bij een bedrijf met een waarde van meer dan € 1,9 miljoen betaal je meer belasting (2025)

● Tabak en alcohol worden duurder

- Tabaksaccijns op sigaretten en shag wordt hoger
Een pakje sigaretten (20 stuks) kost vanaf 1 april 2024 gemiddeld € 10,70 en een pakje shag (50 gram) € 24,14 incl. btw
- Alcoholaccijns gaat omhoog met 16,2%
Een kratje pils (5% alc.) wordt gemiddeld € 0,50 duurder, een fles wijn (8,5% alc.) € 0,13 incl. btw

● Hogere MRB en BPM voor bepaalde voertuigen

BPM:

- € 200 meer BPM voor iedere nieuwe of geïmporteerde personenauto
- Geen BPM-teruggave geldtransportauto (2026)

Vrijstellingen

MRB versoerd:

- Paardenvervoer (2026)
- Kampeerauto (2026)
- Auto's op CNG, LNG of LPG G3 (2026)
- Oldtimers (2028)
- Ov-autobussen op LPG of aardgas (2030)

nog van vorig jaar....

BOX 2

Nieuw: twee schijven box 2

Per 2024 betaalt iemand met een belang van minimaal 5% in een onderneming:

- 24,5% belasting over inkomen uit de onderneming tot € 67.000 en
- 31% over het meerdere

**EXCESSIEF
LENEN**

Wat is bovenmatig lenen?

**BPM
BESTELAUTO'S**

Afschaffen vrijstelling bpm + verhogen mrb bestelauto's

Per 2025 betalen ondernemers bpm bij aanschaf van een bestelauto op benzine, diesel of gas. Hoeveel hangt af van de CO₂-uitstoot van de bestelauto.

In 2025 wordt ook de mrb op bestelauto's verhoogd met 15% en in 2026 nog eens met 6,96%.

toekomst box 3 (2027?)

Categorie	Belast direct rendement	Belast indirect rendement
Bank- en spaartegoeden	Werkelijke inkomsten (rente minus kosten)	N.v.t.
Aandelen, obligaties, winstbewijzen, opties	Werkelijke inkomsten (dividend/rente minus kosten)	Waardeontwikkeling in de vorm van koerswinst of koersverlies minus kosten (vermogensaanwas)
Aandelen (start-ups, familiebedrijven)	Werkelijke inkomsten (dividend/rente minus kosten)	Waardeontwikkeling bij verzilvering (vermogenswinst)
Onroerende zaken (hoofdregel)	Werkelijke inkomsten (huur/pacht minus kosten) of forfait voor eigen gebruik (minus kosten)	Waardeontwikkeling bij verzilvering (vermogenswinst)
Onroerende zaken (eerste woning in box 3 voor eigen gebruik)	Forfait	Forfait
Vorderingen en schulden	Werkelijke inkomsten (rente minus kosten). Betaalde rente over schulden is negatief inkomen.	Afwaardering (bij de schuldeiser) of vrijvalwinst (bij de schuldenaar) bij kwijtschelding van de vordering (vermogensaanwas)

Variabele	Variant 1	Variant 2	Variant 3
Tarief	33%	35%	37%
Forfait eerste woning box 3	5%	3,5%	4%
Forfait eigen gebruik min kosten	4%	4%	4%
Heffingvrij inkomen	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Verliesdrempel	€ 500	€ 500	€ 500
Carry-back verliesverrekening	Nee	Nee	1 jaar

Meer weten? Download onze Prinsjesdagspecial op:

<http://www.visser-visser.nl/>

Naar een toekomstbestendige economie

Stefan Groot, RaboResearch, 20 september 2023

de coöperatieve **Rabobank**

Lichte groei economie

Arbeidsmarkt blijft krap

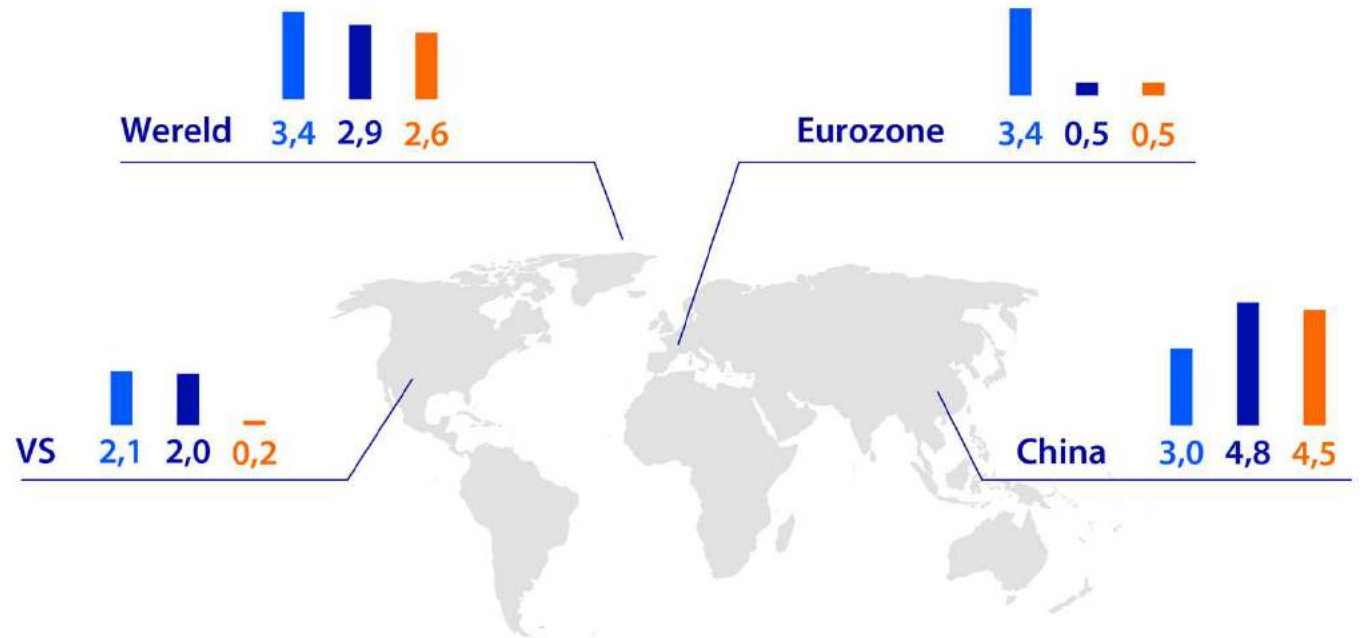

Groei stagneert in Westerse economieën

China lijkt de kar ook niet te kunnen trekken

Bbp-volumegroei, *raming RaboResearch

■ 2022 ■ 2023* ■ 2024*

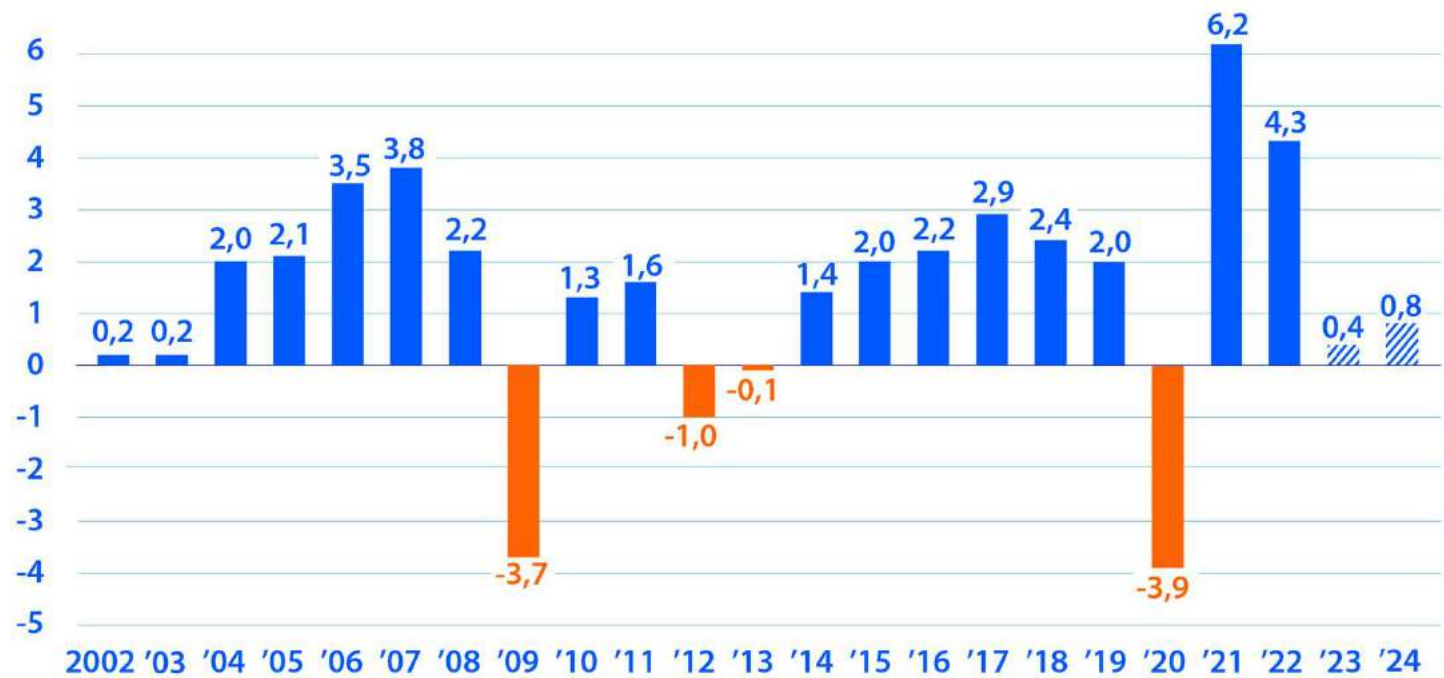

Bron: RaboResearch, NiGEM, Macrobond

Nederlandse economie groeit mild

Oververhitte economie koelt geleidelijk af

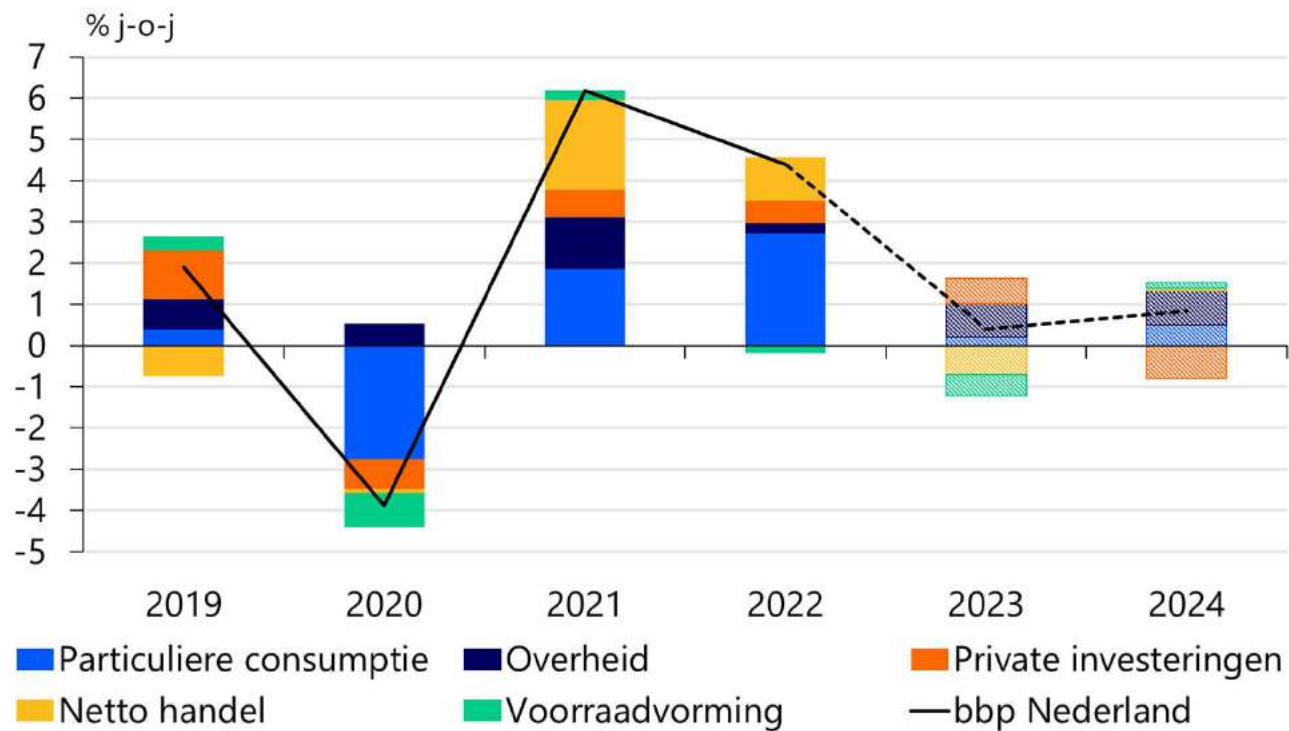
Bbp-groei = raming RaboResearch

Bron: RaboResearch, CBS

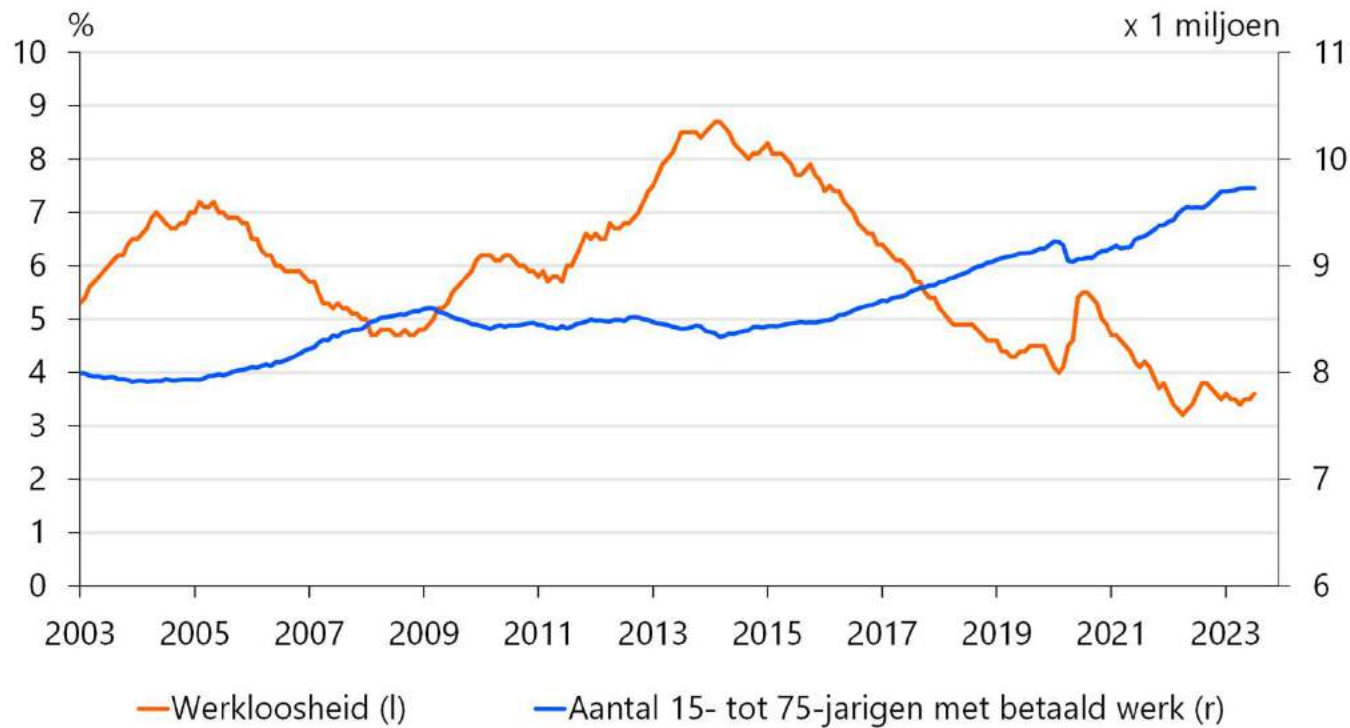
Nederlandse economie groeit mild

Overheid draagt bij, investeringen juist in de min

Werkgelegenheid is hoog

En daarmee ondersteunend aan consumptie

Groeivertraging in vrijwel alle sectoren

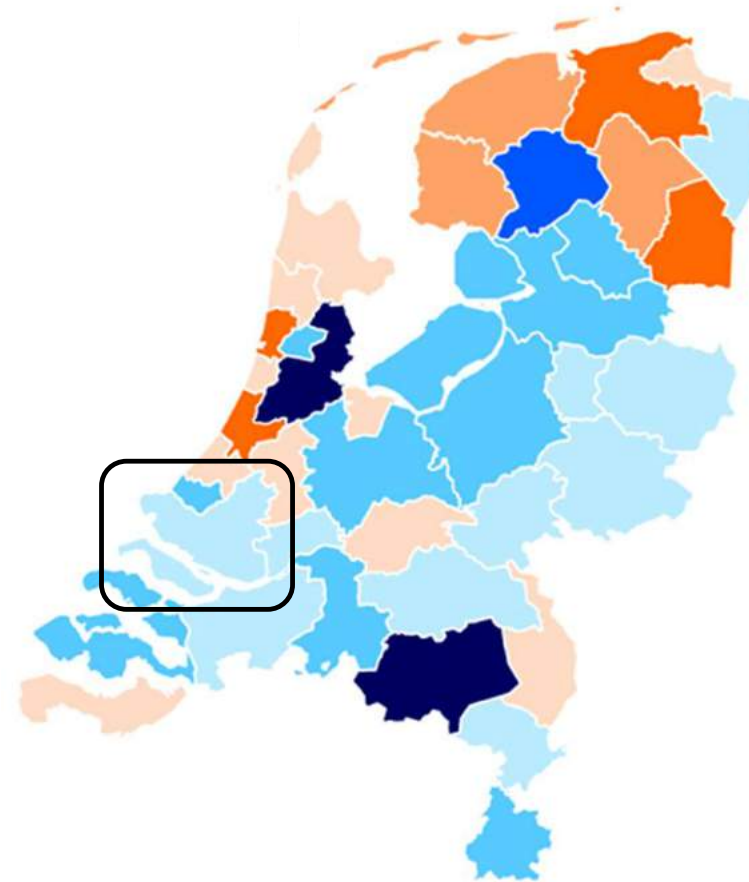
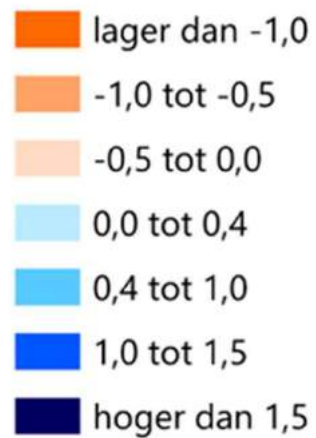
Al zijn er aanzienlijke verschillen tussen sectoren

Groei en groeiverwachting van de toegevoegde waarde per sector in 2022 t/m 2024 (* =prognose)

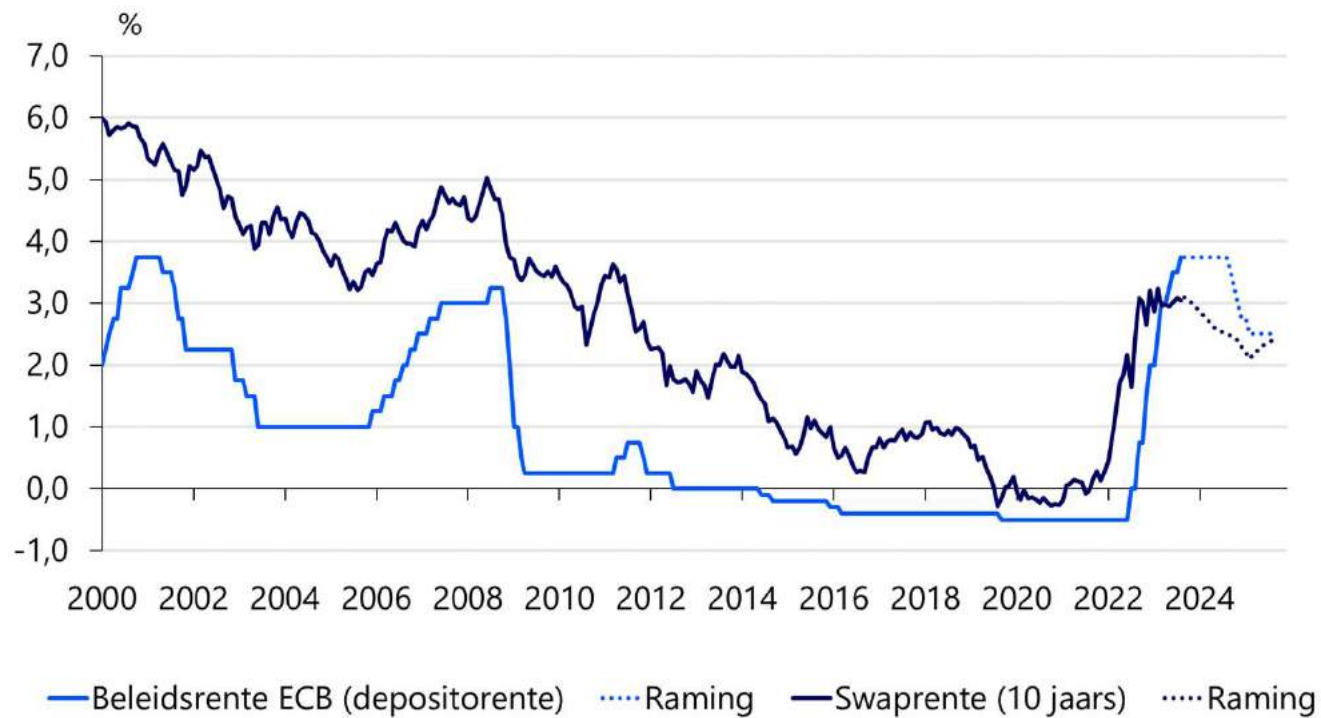
Grote verschillen tussen regio's

Verwachte economische groei in 2023 in procenten

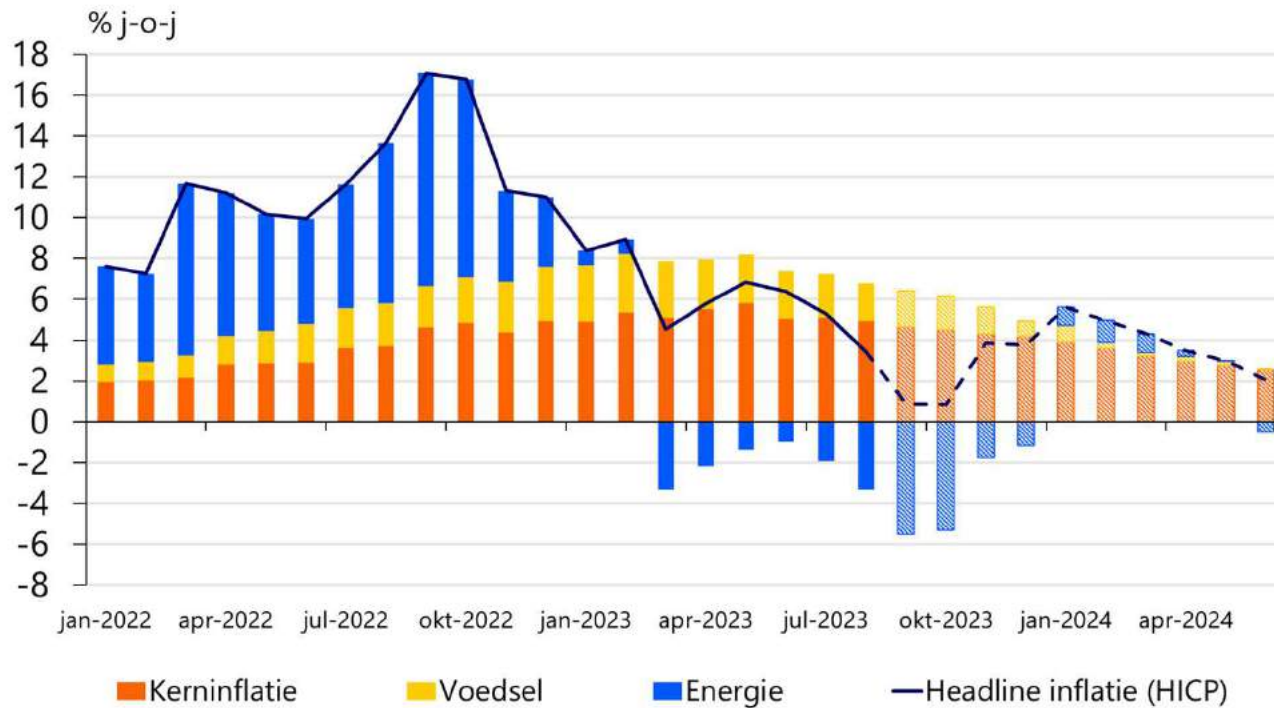
Snelle renteverhogingen door de ECB

Maar daling voorzien naarmate economie afkoelt

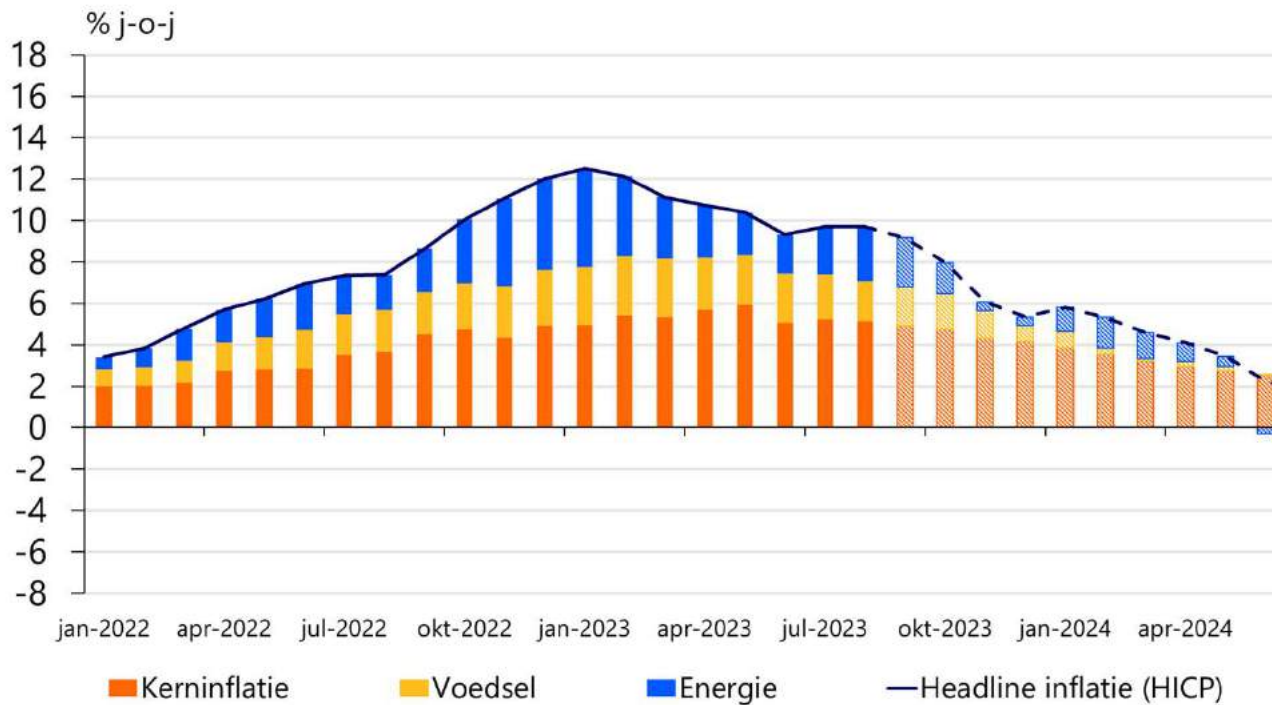
Hoge kerninflatie in 2023

Inflatie breed genesteld in alle andere producten en diensten

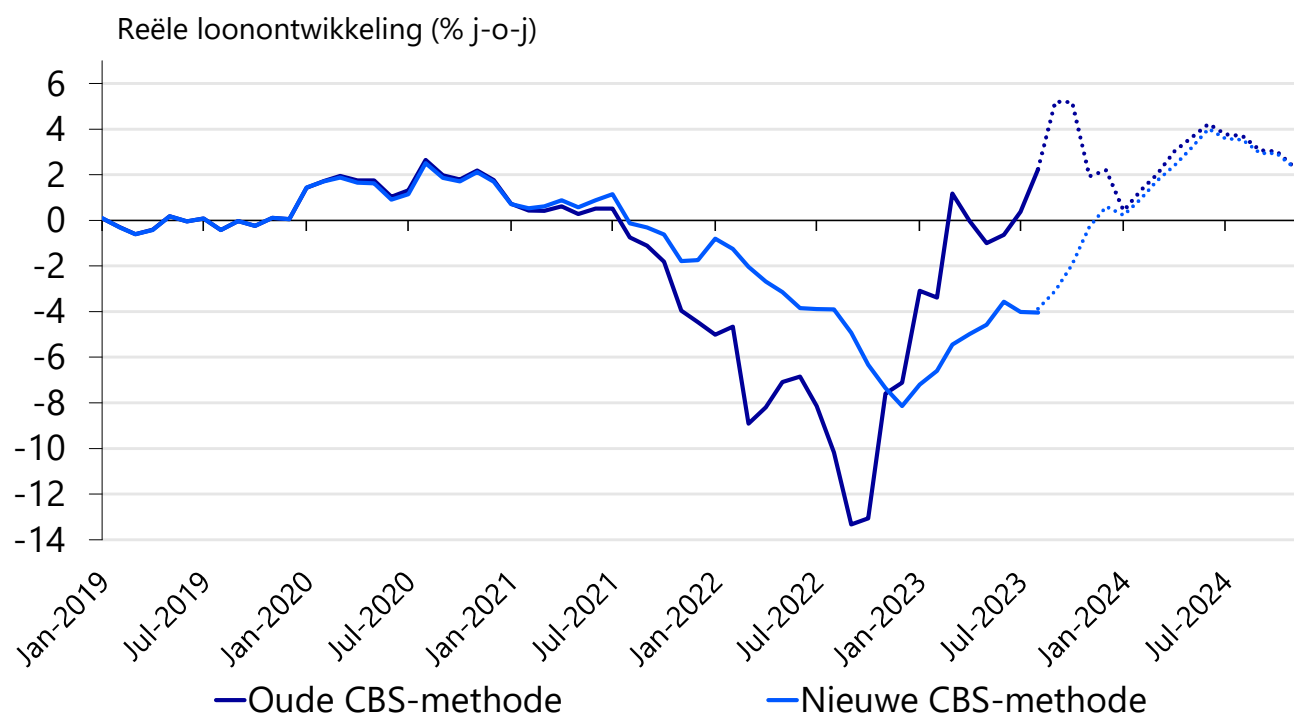
Verschuil tussen officiële statistiek en beleving

Inflatie teruggelegd volgens nieuwe methode komt in 2023 uit op 9,4% (i.p.v. 4,8%)

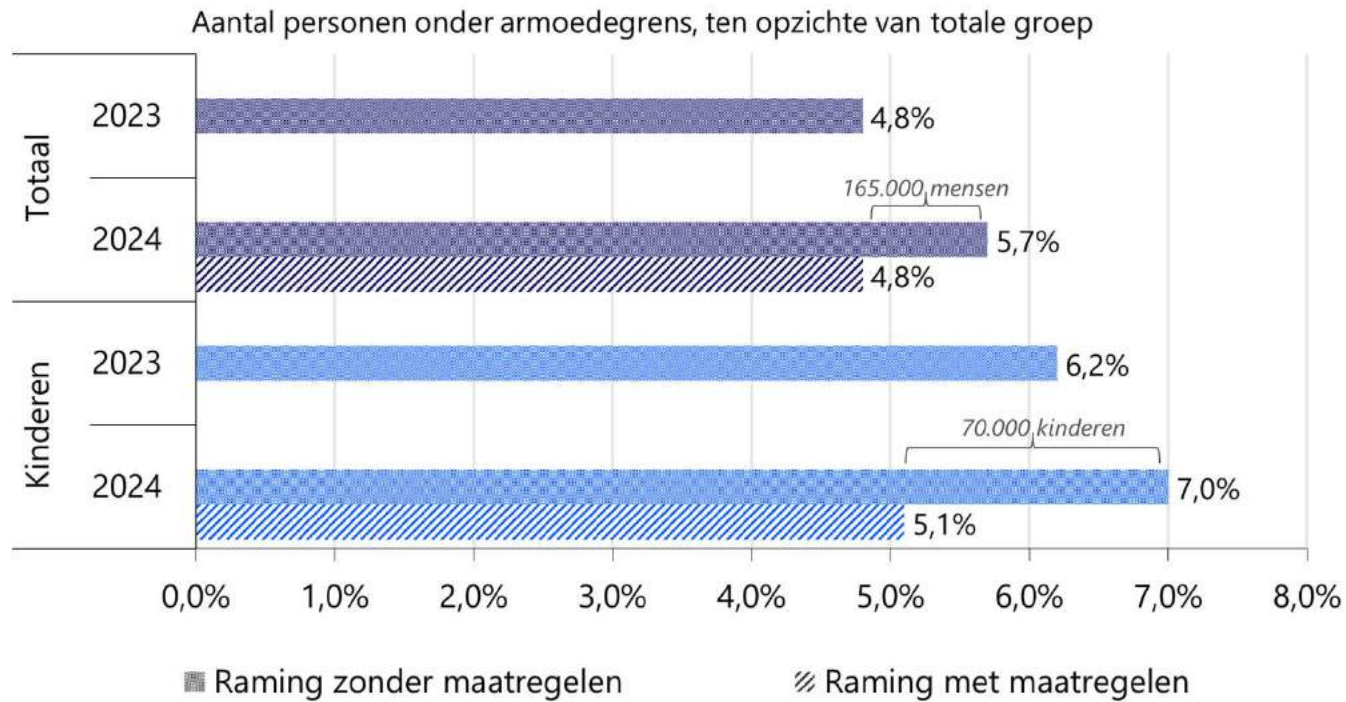
Reële lonen nog altijd fors lager dan in 2021

O.b.v. nieuwe CBS-methode inflatie dalen reële lonen nog steeds

Dreigende toename armoede

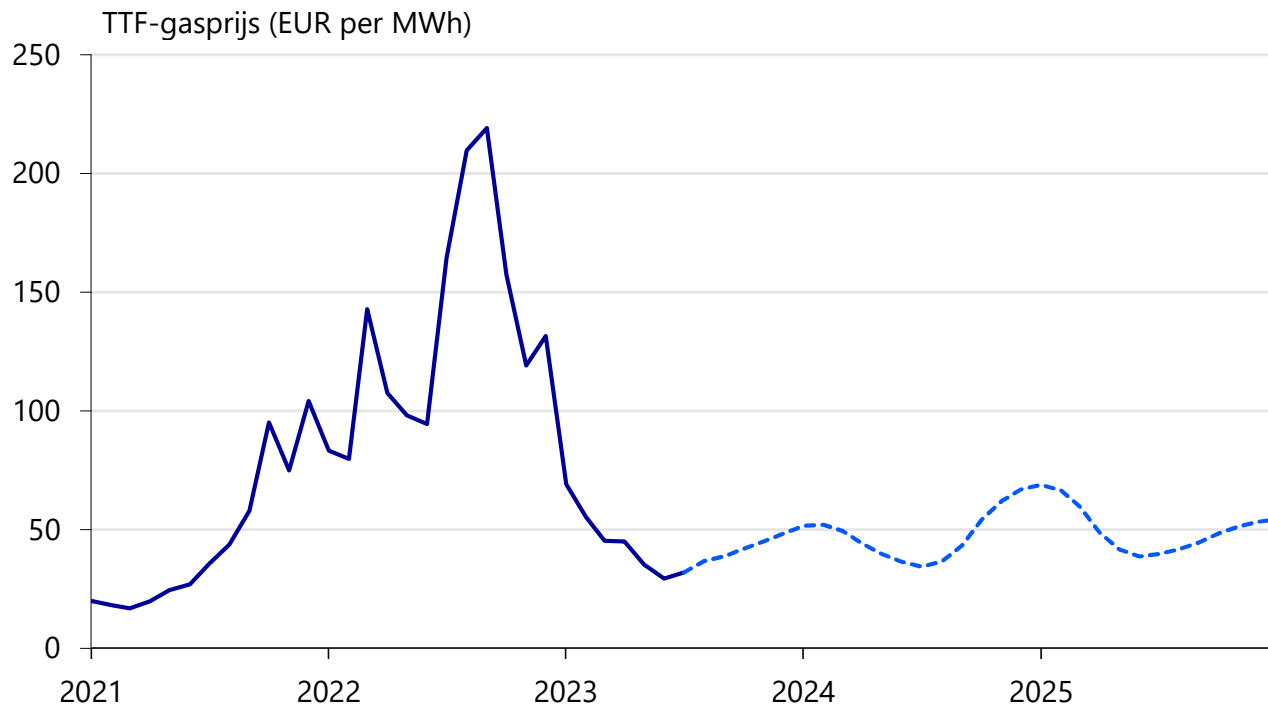
Door beleid Prinsjesdag voorkomen

Bron: CPB, SCP

Energieprijzen voorbij top

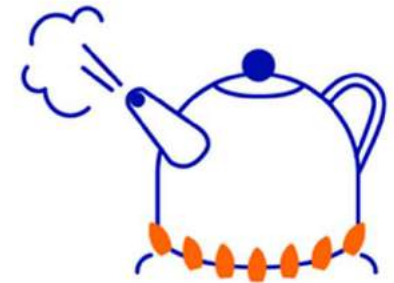
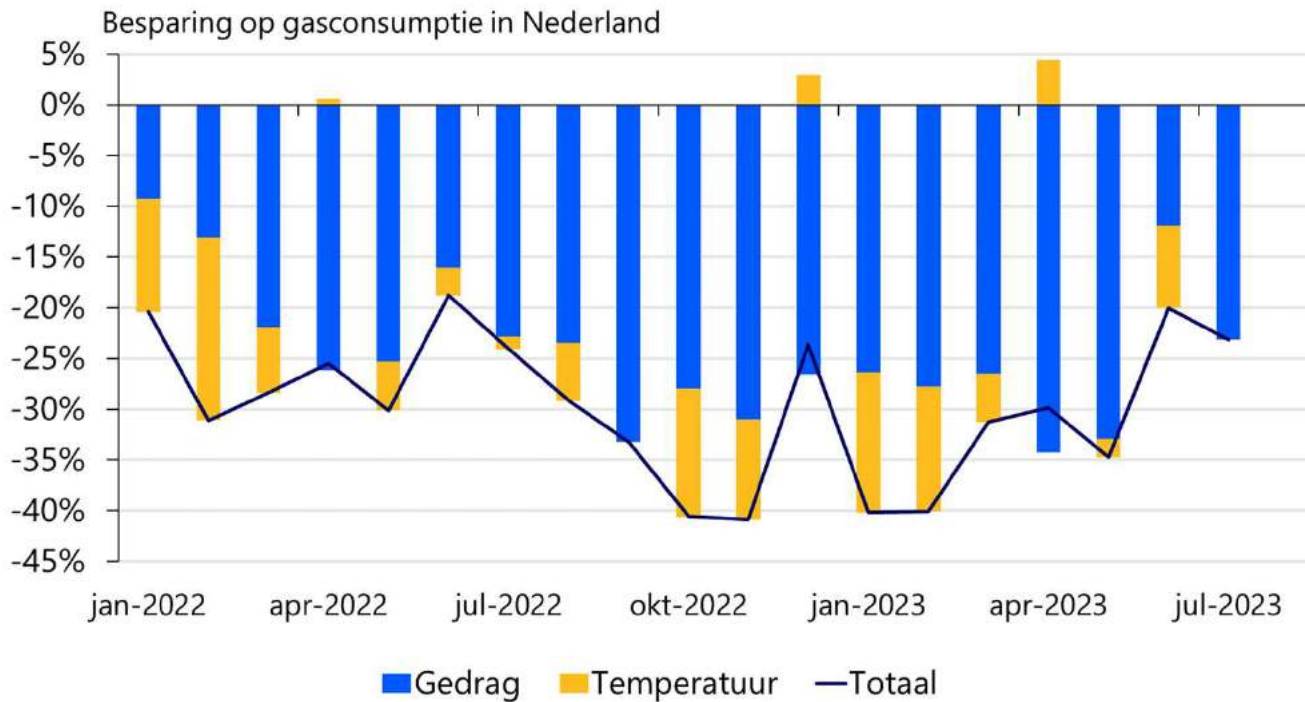
Gasvoorraden meer dan 95% gevuld

Bron: RaboResearch, ICE

Gasverbruik structureel 30% lager

Lagere gasprijs lijkt gasverbruik wel weer aan te wakkeren

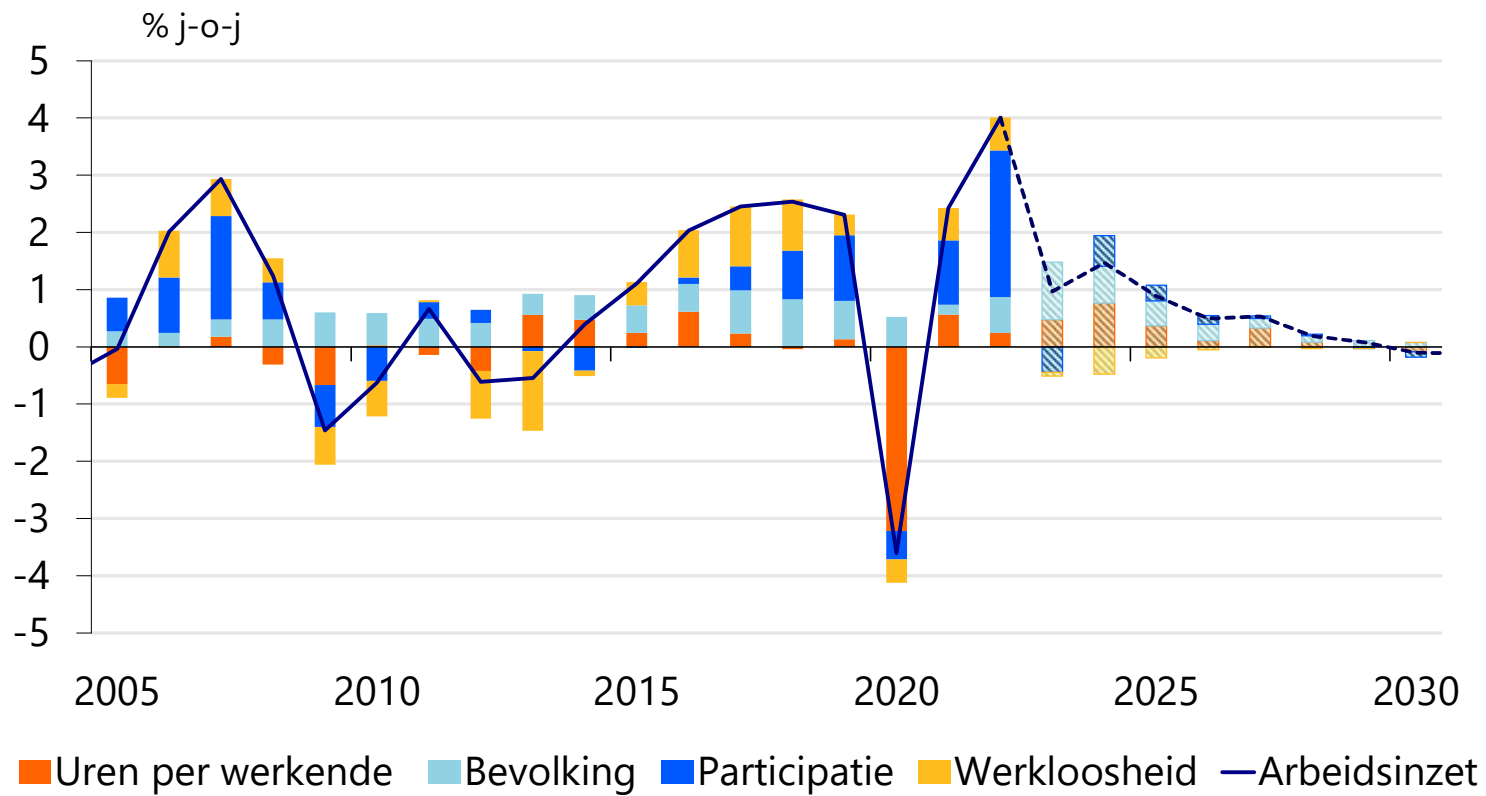
Naar een toekomst- bestendige economie

Vergrijzing en productiviteit

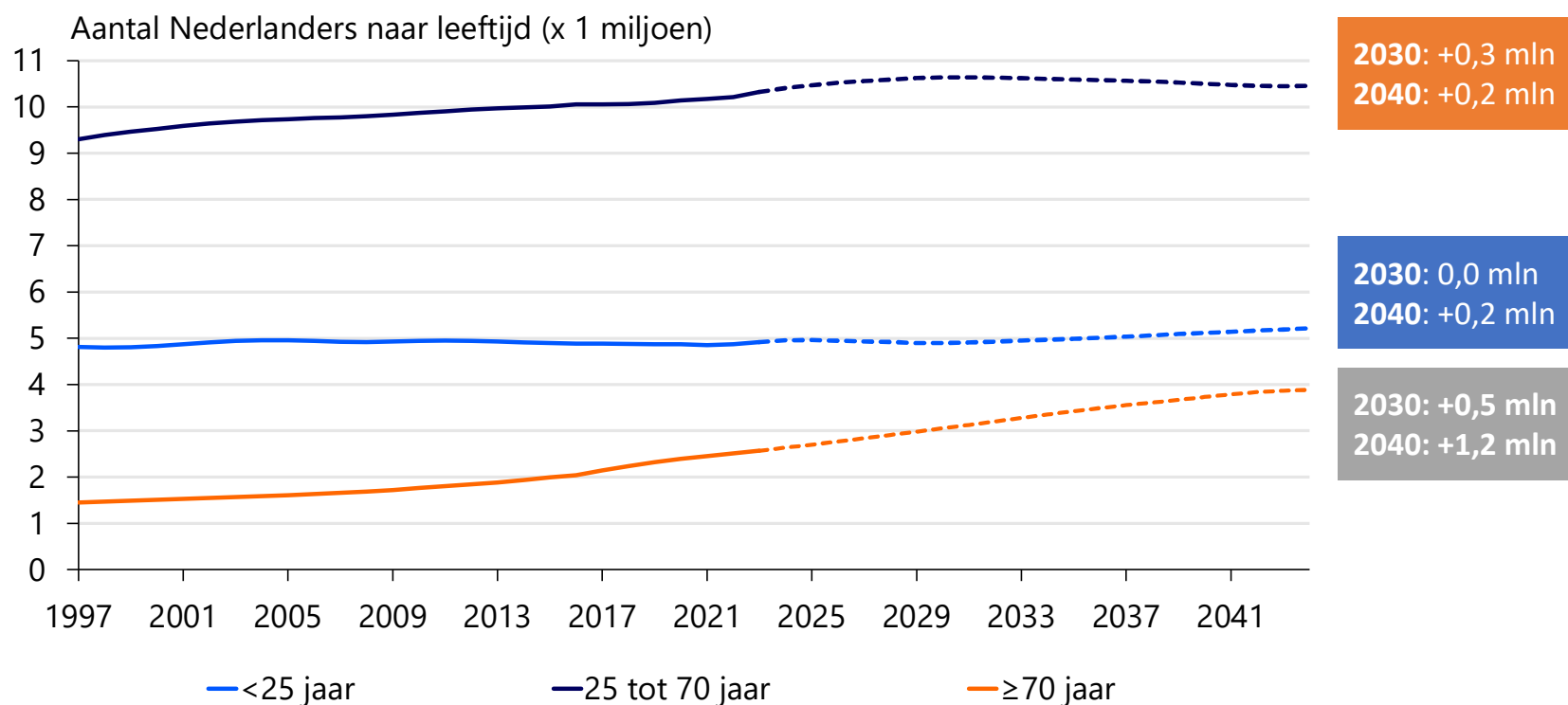
Middellangetermijnperspectief van arbeid

Groeibijdrage door extra inzet arbeid: 1,0% (2023); 1,5% (2024), daarna geleidelijke daling

Ook op de lange termijn krapte verwacht

Meer pensionado's, amper meer mensen van werkende leeftijd

Belangrijke groeimotor valt weg

Omvang economie is samenspel van deze instrumenten

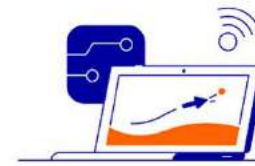
Arbeid

+

Kapitaal

+

Stand van de
technologie

=

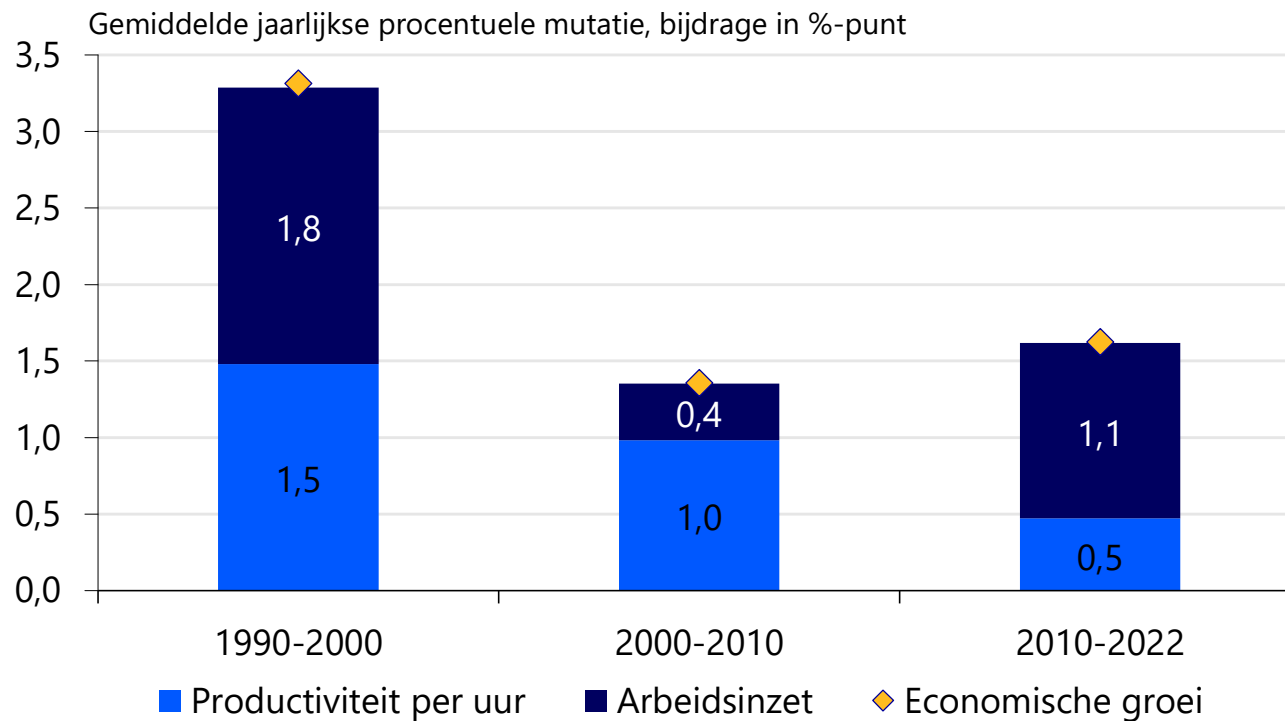
Omvang van
de economie

Arbeidsproductiviteit

Economische groei naar componenten

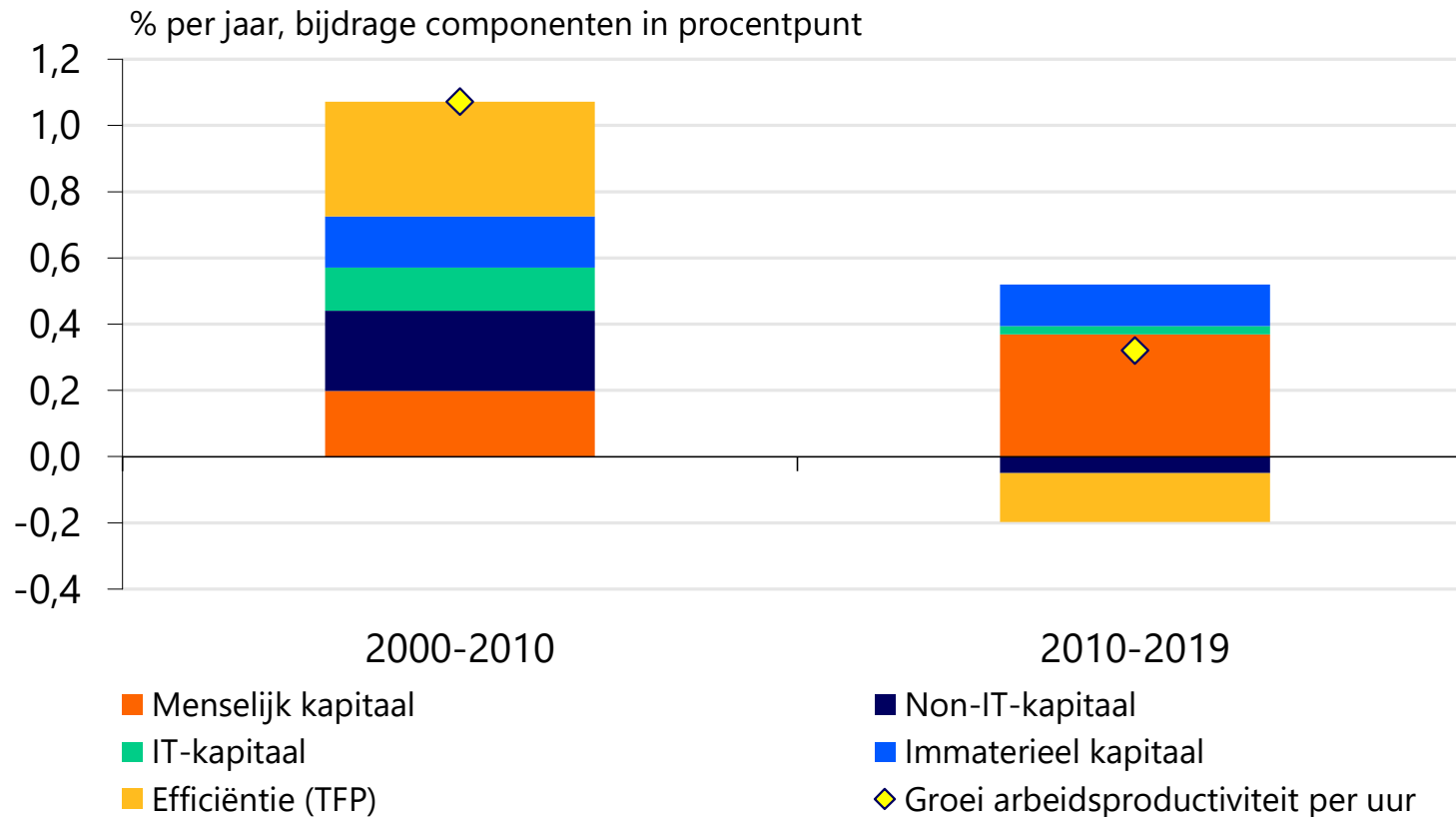
Revival bijdrage arbeidsinzet, productiviteitsgroei verder onder druk

Bron: CBS, Conference Board, RaboResearch

Lage productiviteitsgroei: hoe kan dat?

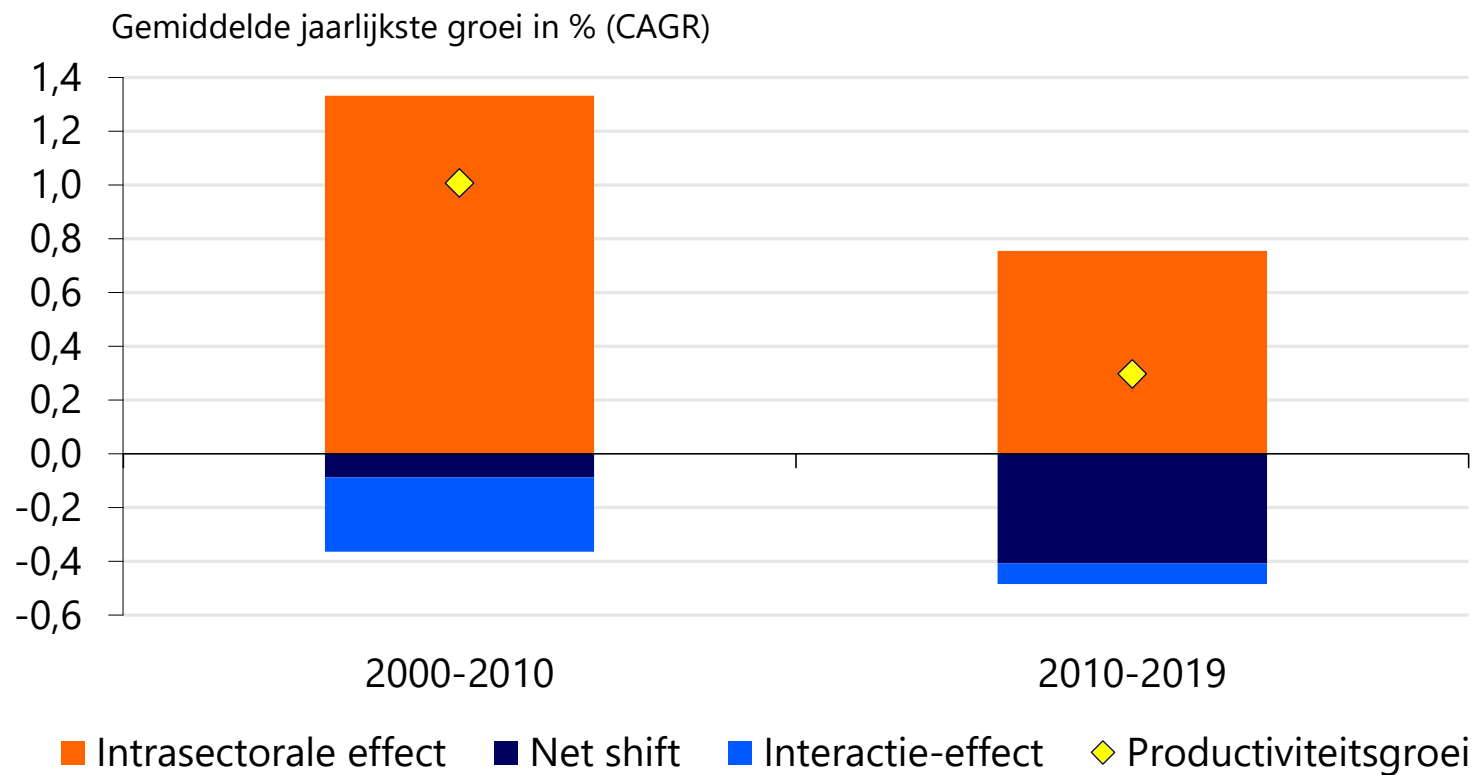
Lage investeringen en minder efficiënte economie

Bron: Luis Lab of European Economics (EUKLEMS), RaboResearch

Lage productiviteitsgroei: hoe kan dat?

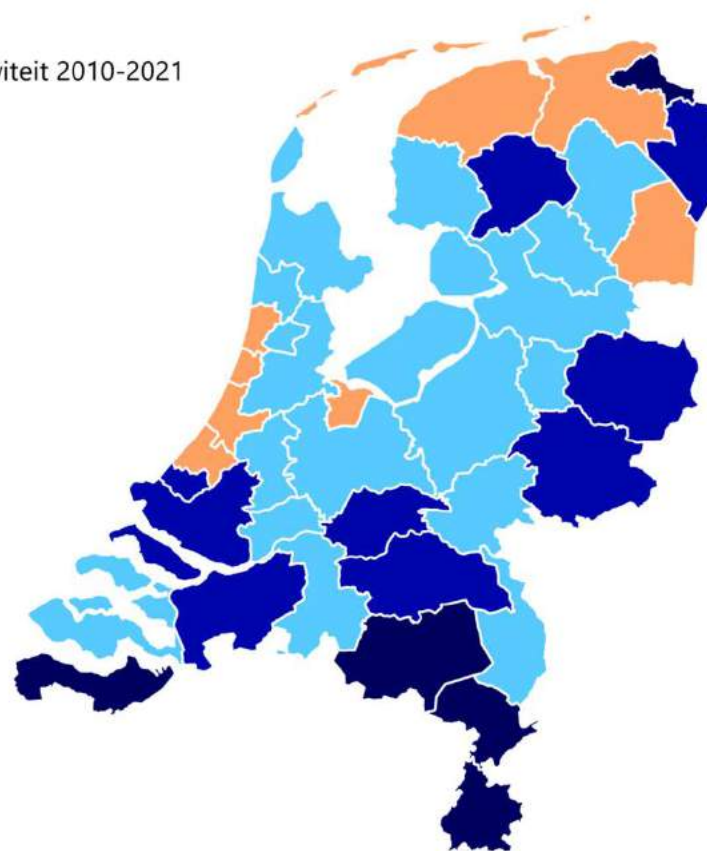
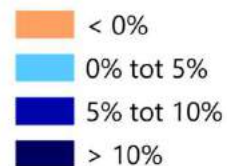
Werkgelegenheidsverschuivingen naar minder productieve sectoren

Ontwikkeling arbeidsproductiviteit 2010-2021

Grootste toename arbeidsproductiviteit in Zuid-Nederland

Ontwikkeling arbeidsproductiviteit 2010-2021

Bron: CBS, RaboResearch

Verdienvermogen: wat kunnen we doen?

Overheid

- Belastingen
- Onderwijs
- Investeren in R&D, kennisnetwerken
- Bedrijvendynamiek

Werkgevers

- Lonen - per sector
- Maak werk aantrekkelijk
- Vis in een grotere vijver
- Investeer in (om)scholing en innovatie

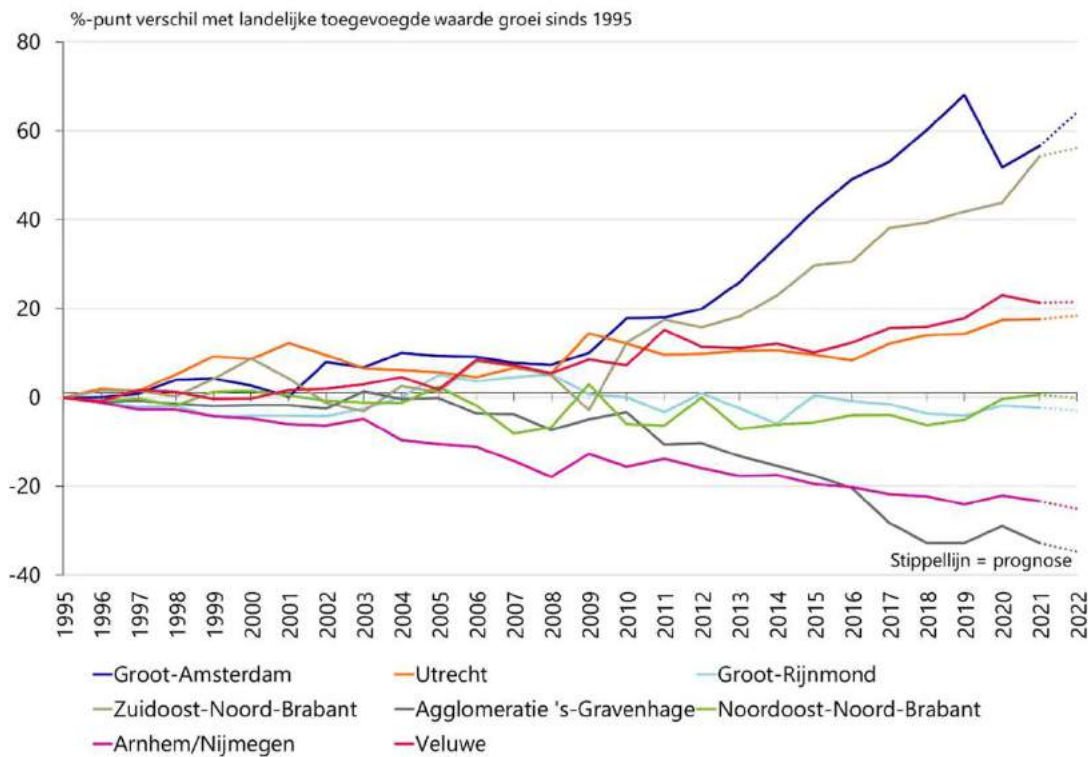
Naar een toekomst- bestendige economie

Bedrijven in transitie

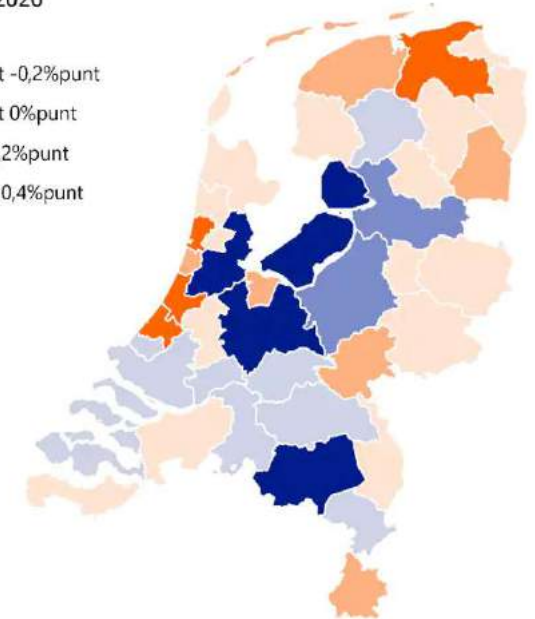

Economische groei in Mainport ZH blijft achter

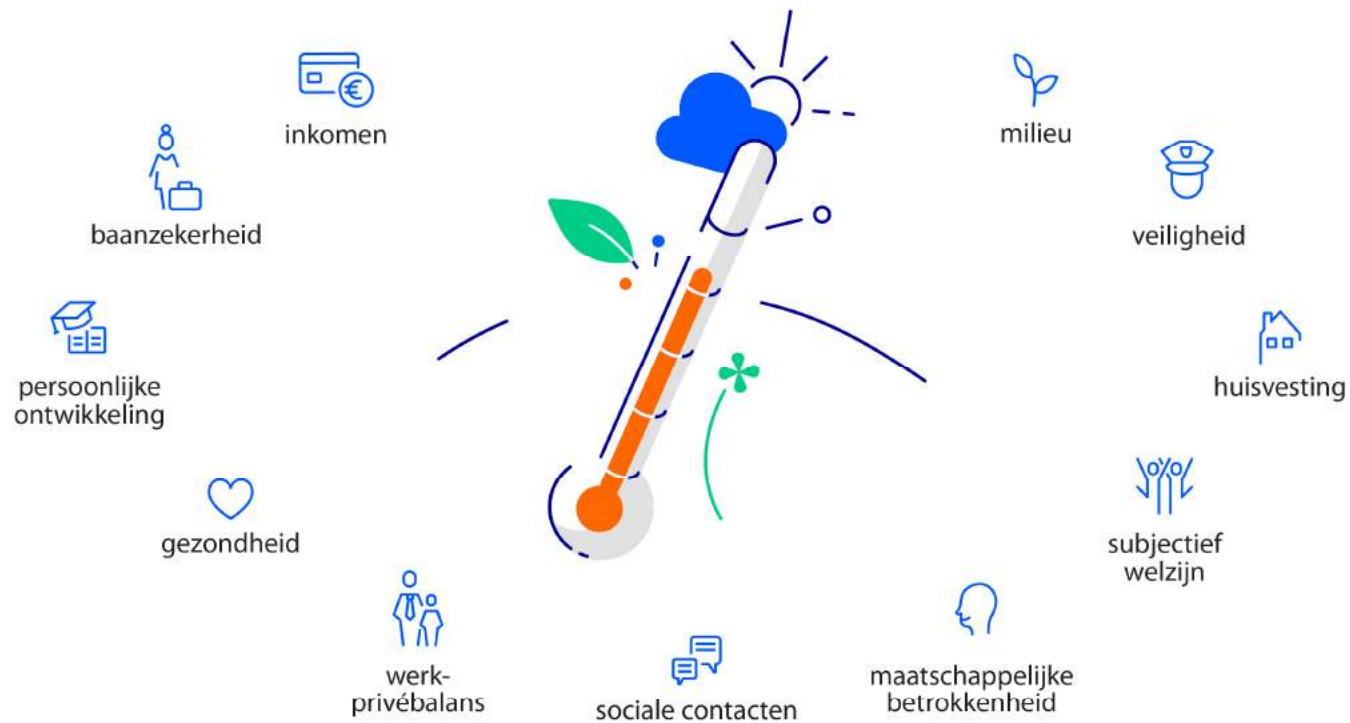
Aandeel in de Nederlandse economie al 25 jaar nauwelijks gegroeid

Ontwikkeling aandeel in toegevoegde waarde per regio 1996-2020

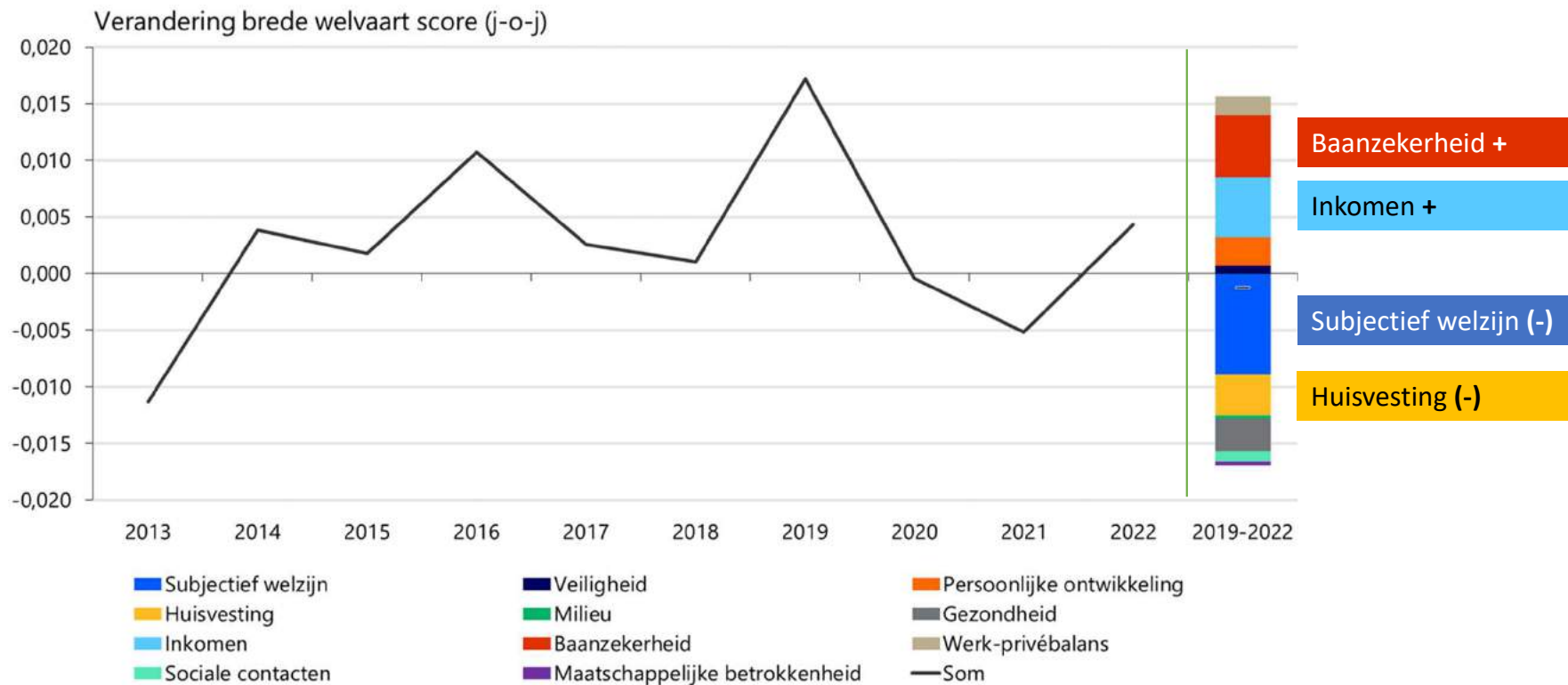

Economie in samenspel met brede welvaart

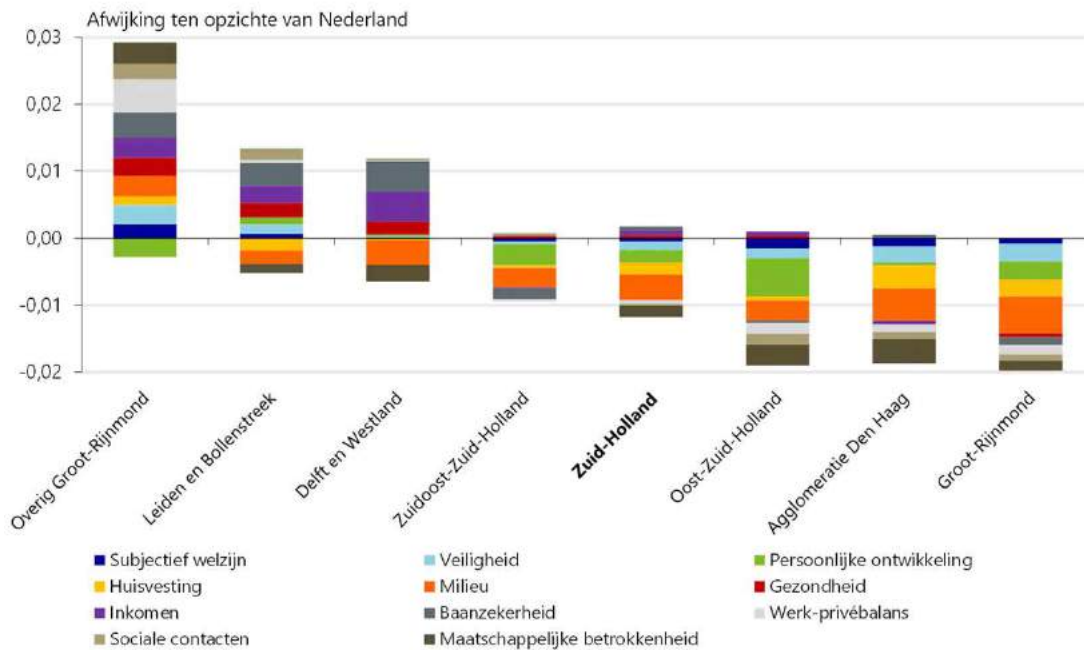
Bron: RaboResearch

Brede welvaart afgelopen drie jaar stabiel

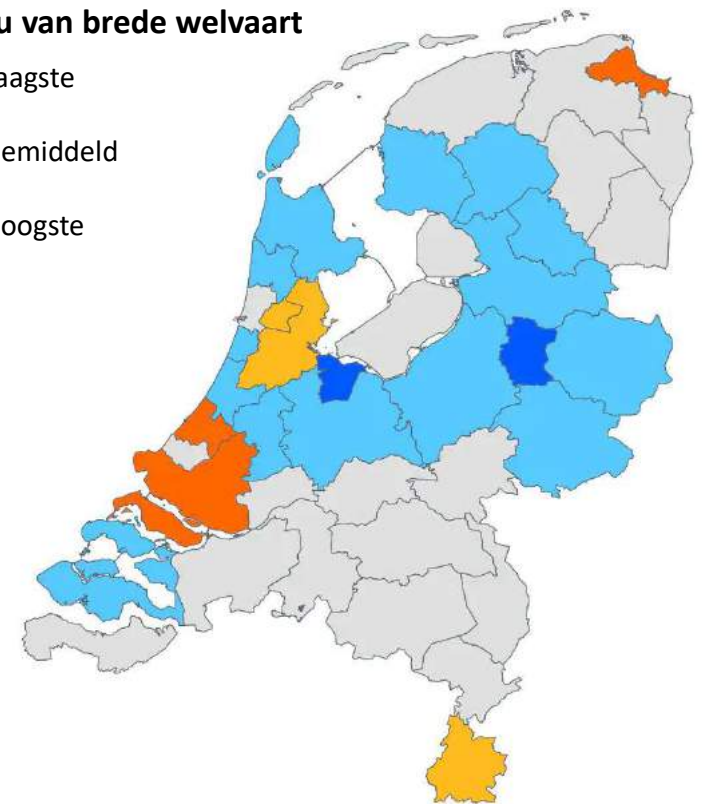
Bron: CBS, RIVM, RaboResearch

Brede welvaart in Mainport ZH blijft achter

Niveau van brede welvaart

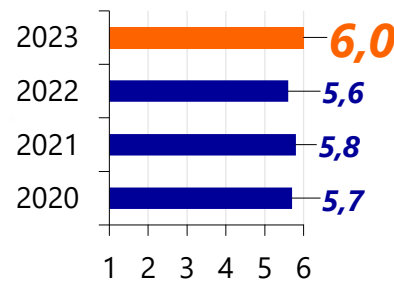
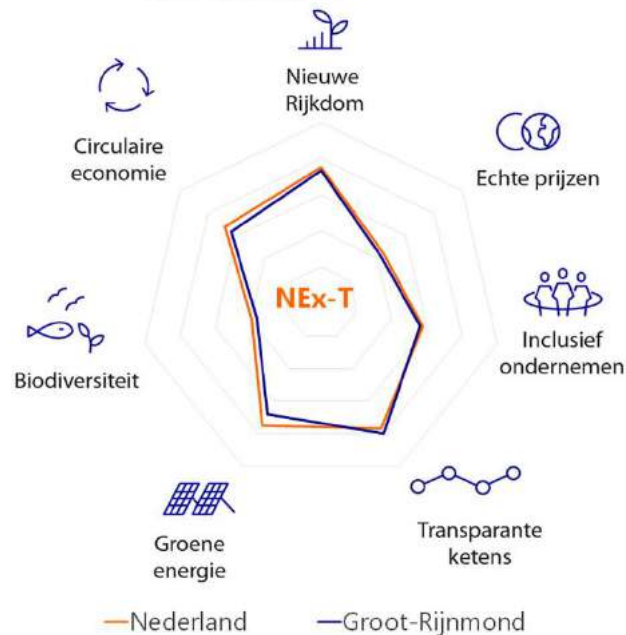
- Laagste
- Gemiddeld
- Hoogste

Ondernemend naar brede welvaart!

Hoe kunnen we de transitie naar een nieuwe economie versnellen? Een economie die bijdraagt aan brede welvaart, die toekomstbestendig is, en waarin bedrijven duurzaam en inclusief ondernemen.

7 De NEx-T meet op basis van zeven dimensies de voortgang van het Nederlandse bedrijfsleven in hun transitie naar een nieuwe economie; een economie die duurzaam en sociaal inclusief is

Ongeveer 55 procent van de Nederlandse bedrijven heeft het afgelopen jaar meer geïnvesteerd in verduurzaming, maar dit leidt nog niet tot versnelling van de transitie naar een duurzame en inclusieve economie

Bedrijven die meer zijn gaan investeren in duurzaamheid, doen het beter in de transitie naar een nieuwe economie. Om de transitie te versnellen is meer aandacht voor achterblijvende bedrijven noodzakelijk

Acht opgaven voor een nieuwe economie

Vijf opgaven om de transitie te versnellen en drie generieke opgaven

1. Werk aan een sterk innovatief ecosysteem

- Clusters van samenwerkende bedrijven, crossovers (maritiem-industrie-medisch), ondernemers-overheid-onderwijs samen, gb-mkb-start-ups en scale-ups

2. Creëer veel meer urgentiebesef

- Haal toekomstbeeld naar voren, snelheid van handelen moet omhoog

3. Stel een richtinggevende en verbindende visie op

- Met perspectief voor (MKB)bedrijven en inwoners, verbindend door ondernemers-overheid-onderwijs

4. Ontsluit en maak nieuwe markten

- Publiek-privaat, focus ook op maatschappelijke uitdagingen (launching customer)

5. Bevorder een ondernemende overheid

- Investerings in kerninfrastructuren (mobiliteit, energie, kennis)

6. Zet groots in op talent

7. Koers op het kompas van de brede welvaart

8. Werk aan een ruimtelijke agenda

[Meer lezen?](#)

Bedankt voor
uw aandacht!

Rabobank